

Szanowny Panie Rzeczniku,

jako przedstawicielki i przedstawiciele organizacji społecznych - inicjatywy "Nasz Rzecznik", Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych, ruchów ulicznych, organizacji strażniczych i wielu innych, zwracamy się z prośbą o wyjaśnienie przyczyn odwołania dr Hanny Machińskiej ze stanowiska Zastępczyni Rzecznika Praw Obywatelskich. Działania Pani Doktor stanowiły bowiem dowód wiarygodności i otwartości urzędu Rzecznika Praw Obywatelskich, a jej troska o tych, którzy znaleźli się w najtrudniejszej sytuacji budowała zaufanie do kierowanej przez Pana instytucji.

To ona dbała o to, by prawa osób uchodźczych na granicy polsko-białoruskiej były respektowane. Wielokrotnie odwiedzała Podlasie i wraz z osobami aktywistycznymi ratowała osoby uchodźcze przed wywózką do Białorusi, a następnie towarzyszyła im (wraz z innymi osobami pracującymi w Biurze RPO) w placówkach Straży Granicznej. Jeździła do lasu, przywoziła pomoc humanitarną i była zawsze tam, gdzie prawa człowieka były łamane. Dzięki działalności Hanny Machińskiej osoby uchodźcze otrzymywały dostęp do przewidzianych prawem procedur. Była zawsze dostępna i pozostawała do dyspozycji niezależnie od dnia tygodnia czy pory dnia. To ona potem odwiedzała te osoby w ośrodkach strzeżonych, gdzie zostały zatrzymane, i pokazywała warunki, w jakich osoby poszukujące ochrony są przetrzymywane.

To ona odwiedzała komisariaty, gdy zatrzymywano aktywistów i aktywistki LGBT+, protestujące kobiety czy osoby manifestujące przeciw faszyzmowi. Często w godzinach nocnych to ona przyjeżdżała do oddalonych od centrum Warszawy miejsc, gdzie dokonywano zatrzymań pokojowo protestujących w obronie praw człowieka i przeciwko decyzji TK w sprawie zakazu aborcji. To ona weryfikowała wtedy warunki, w których były przetrzymywane osoby i to ona dostarczała wsparcia swoją obecnością pełnomocnikom i pełnomocniczkom, dowodząc, że nie muszą walczyć z całym aparatem państwowym. Jako Zastępczyni RPO była dowodem niezłomności i nadziei na siłę praw człowieka i praworządności w najtrudniejszych momentach.

To ona nigdy nie była obojętna, gdy łamane były prawa człowieka, każdego człowieka.

Dr Hanna Machińska była tam, gdzie Rzecznik Praw Obywatelskich powinien być obecny. Działała na rzecz ochrony praw człowieka, w realnie dziejących się sytuacjach, na bieżąco. Nie odkładała działania na później. Nie badała *post factum*, jak naruszane są prawa człowieka, by przedstawić rekomendacje na przyszłość. Używała całej swojej wiedzy i możliwości działania tego najbardziej obywatelskiego z urzędów, by ratować ludzi przed śmiercią, cierpieniem i poniżeniem.

Tak właśnie rozumiemy art. 208 ust. 1 Konstytucji RP: "Rzecznik Praw Obywatelskich stoi na straży wolności i praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji oraz w innych aktach normatywnych."

Rzecznik Praw Obywatelski jest nie tylko niezależny od polityków, ale też odpowiada przed wszystkimi, których prawa ma chronić. Decyzje, które Pan podejmuje, podlegają osądowi publicznemu. Obywatelki i obywatele zadają pytania - o motywy zwolnienia, o moment zwolnienia, ale przede wszystkim o Pańskie plany dotyczące zapewnienia odpowiedniego standardu ochrony praw człowieka w obszarach, za które odpowiadała do tej pory dr Hanna Machińska.

Rozumiejac i szanujac Pana prawo do samodzielnego dobierania najbliższych współpracowników i współpracowniczek oraz budowania zespołu, jesteśmy jednocześnie przekonani i przekonane, że decyzje te nie mogą wpływać na obniżenie standardu ochrony

obywateli i cudzoziemców w tak kluczowych obszarach, jak przeciwdziałanie torturom oraz innemu okrutnemu, niehumanicznemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu. Z tych powodów, kierując się troską o standard ochrony praw człowieka w Polsce, prosimy Pana o przedstawienie priorytetów RPO oraz planu działania Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur.

Po pierwsze, który z Pańskich zastępców zajmie się zapewnieniem funkcjonowania tego Mechanizmu na poziomie nie niższym niż do tej pory? To, czy nadzór i koordynację KMPT powierzono bezpośrednio Wicrzecznikowi, jest kluczowe z uwagi na większą samodzielność i kompetencje, które powinny wiązać się ze sprawowaniem tej funkcji.

Po drugie, jak będzie wyglądała praca KMPT w przypadku demonstracji, które w ostatnich latach wiązały się często z nieuzasadnionymi i nielegalnymi zatrzymaniami protestujących? Czy przedstawicielki i przedstawiciele KMPT będą - tak, jak do tej pory - obecni na komisariatach, by monitorować sytuację zatrzymanych i zapewnić ochronę ich praw?

Po trzecie, jak będzie wyglądała ochrona życia ludzkiego na granicy, w sytuacji bezprawnych działań Straży Granicznej, co potwierdzają m.in. niedawne wyroki Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku z września br. czy Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim, wydział zamiejscowy w Hajnówce z marca br.

Wierzymy, że łączy nas wspólna troska o właściwy poziom ochrony praw człowieka w Polsce. Z tych powodów zwracamy się z prośbą o udzielenie odpowiedzi na postawione wyżej pytania. Siła urzędu Rzecznika Praw Obywatelskich opiera się na autorytecie społecznym, którego podstawą jest zaufanie. Natomiast zaufanie budowane jest przez transparentność działań, jasną komunikację oraz czytelne motywy podejmowanych decyzji, także w sprawach kadrowych. W czasie konfliktów, niepokoїв, łamania praw człowieka, wyzwania społecznego potrzebujemy liderów i liderki, którzy będą stanowić gwarancję obrony najsłabszych, dyskryminowanych, wykluczanych.

Zapraszamy też do bezpośredniej rozmowy na powyższe tematy. Jesteśmy pewni, że obecna sytuacja warta jest rozmowy RPO ze społeczeństwem obywatelskim na temat palących wyzwań dotyczących ochrony w Polsce praw człowieka.

Łączymy wyrazy szacunku,

SPIS ORGANIZACJI

Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych
Inicjatywa „Nasz Rzecznik”, Anna Duniewicz
Fundacja Centrum im. Prof. Bronisława Geremka
Fundacja Panoptikon
Fundacja Projekt: Polska
Fundacja Wolności
Fundacja im. Stefana Batorego
Nauka dla Przyrody
Fundacja Stocznia
Fundacja Artonomia, Inicjatywa „Nasz Rzecznik”
Fundacja Hej Koniku
Stowarzyszenie Szlakiem Kobiet, Inicjatywa "Nasz Rzecznik"
Otwarta Rzeczpospolita - Stowarzyszenie przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii
Stowarzyszenie Wiosna Bez Barrier, Jagoda Gmachowska
NaRencie.pl, Inicjatywa „Nasz Rzecznik”

Fundacja dla Gigantów, Inicjatywa "Nasz Rzecznik"
Green REV Institute, Inicjatywa "Nasz Rzecznik"
Fundacja Polskie Forum Migracyjne
Grupa Granica
Konsorcjum Migracyjne
Fundacja Równość.org.pl
Fundacja Humanity in Action Polska
Fundacja Picture Doc
Protest OzN i ich opiekunów
Stowarzyszenie Inicjatywa Obywatelska Pro Civium
Fundacja Interakcja
Fundacja eFkropka
Stowarzyszenie na rzecz osób LGBT Tolerado
Kampania Przeciw Homofobii
Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
Talk to Loop
Fundacja Feminoteka
Wielka Koalicja za Równością i Wyborem (WKRW)
Fundacja na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny FEDERA
Akcja Demokracja
Łódzkie Dziewuchy Dziewuchom
Polonijna Rada Kobiet
Fundacja Autonomia
Komitet Obrony Demokracji
Fundacja ClientEarth Prawnicy dla Ziemi
Klub Inteligencji Katolickiej w Warszawie
Stowarzyszenie "NIGDY WIĘCEJ"
Stowarzyszenie Mudita, Inicjatywa "Nasz Rzecznik"
Eliza Rutynowska, prawniczka
Stowarzyszenie Egala
Federacja Znaki Równości
Fundacja dla Polski | Fundusz Obywatelski im. Henryka Wujca
Stowarzyszenie Kongres Kobiet
Stowarzyszenie „Tęczowy Tarnów”, Inicjatywa "Nasz Rzecznik"
Stowarzyszenie Miłość Nie Wyklucza
Fundacja Rodzic w mieście, Inicjatywa "Nasz Rzecznik"
Stowarzyszenie NOMADA
Ogólnopolski Strajk Kobiet
Stowarzyszenie Klucz Stop Społecznym Wykluczeniom z Katowic
Fundacja Rodzić po Ludzku, Inicjatywa "Nasz Rzecznik"
Fundacja Polska Gościnność
Chlebem i Solą
Granica dla Granicy Cieszyn
Stowarzyszenie Interwencji Prawnej
Klub Świadomej Młodzieży Fundacji Autism Team, Inicjatywa "Nasz Rzecznik"
Stowarzyszenie Klon/Jawor
Stowarzyszenie "Cała Naprzód"
Inicjatywa obywatelska "Chcemy całego życia!"
Fundacja "Przestrzeń dla edukacji"
Fundacja Instytut Spraw Społecznych
Strajk Kobiet Berlin #FeminiBerlinPolska
Manifest Wolnej Polki
Fundacja "Różowa Skrzyńeczka",
Stowarzyszenie Zielone Dzieci, Inicjatywa "Nasz Rzecznik"
Studencki Komitet Antyfaszystowski

Fundacja Kongres Obywatelskich Ruchów Demokratycznych
Stowarzyszenie Adwokackie Defensor Iuris
Partia Zieloni
Fundacja dla Gigantów, Inicjatywa "Nasz Rzecznik"
Stowarzyszenie Kobiety Słupsk
Kongres Kobiet, Magdalena Środa
Fundacja Widzialne
Fundacja Strefa WolnoSłowa
Stowarzyszenie Dziewuchy Szwajcaria
Polski Klub Ekologiczny
Fundacja Greenpeace Polska
Godność i Wsparcie Drogą i Nadzieją, ruch społeczny, Inicjatywa "Nasz Rzecznik"
Instytut Spraw Publicznych
Sieć Obywatelska Watchdog Polska
Stowarzyszenie Dialog Społeczny
Stowarzyszenie Fabryka Równości
Stowarzyszenie Państwomiasto
Stowarzyszenie Queerowy Maj
Stowarzyszenie TAK Trójmiejska Akcja Kobięca w Gdańsku
Stowarzyszenie Hakoach